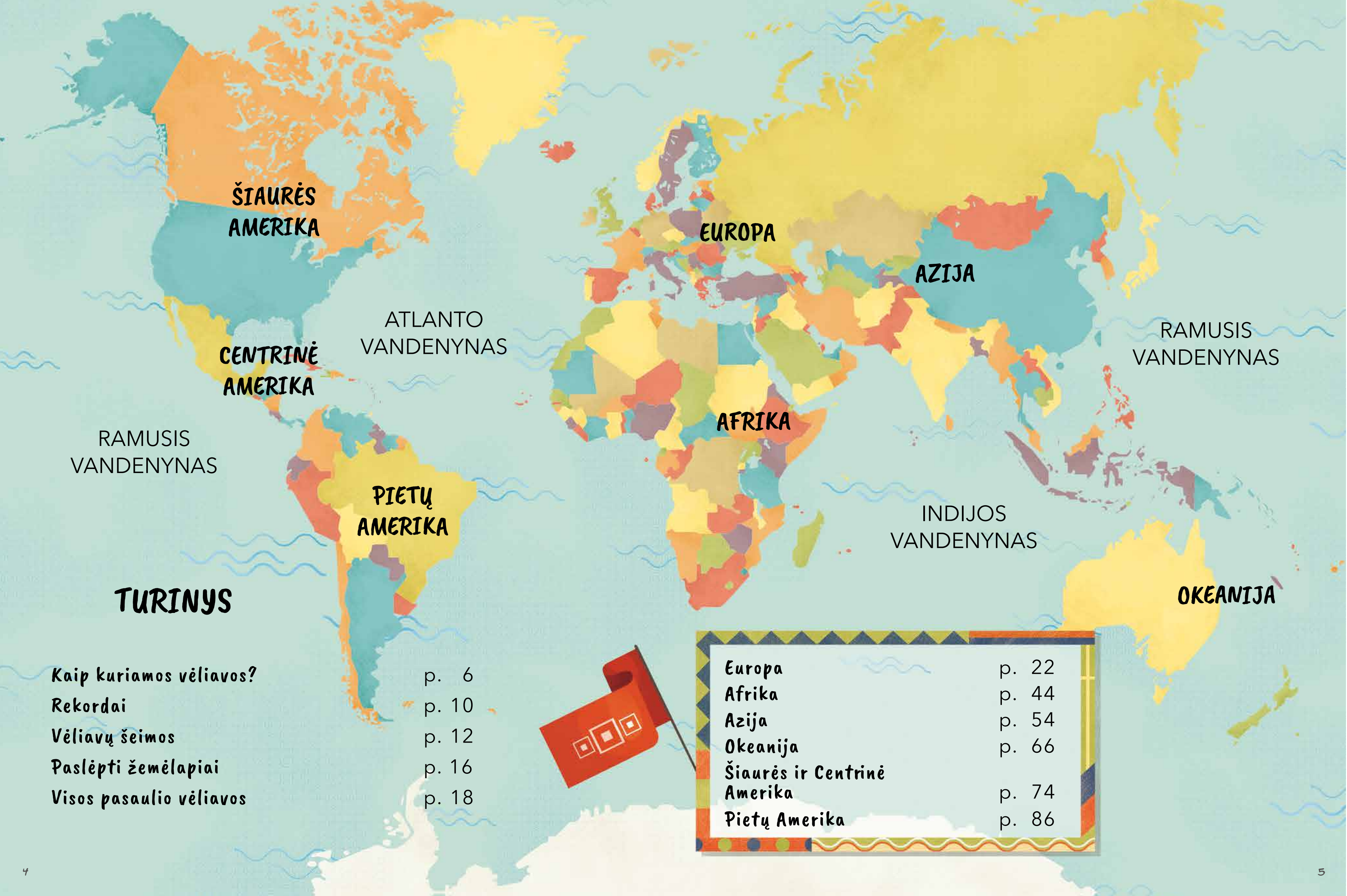

ŠIAURĖS
AMERIKA

CENTRINĖ
AMERIKA

ATLANTO
VANDENYNAS

PIETŲ
AMERIKA

EUROPA

AFRIKA

AZIJA

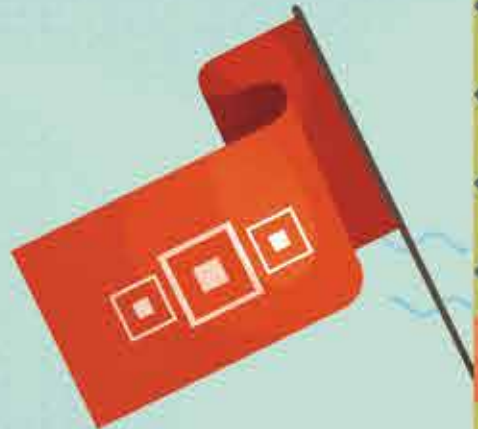
RAMUSIS
VANDENYNAS

INDIJOS
VANDENYNAS

OKEANIJA

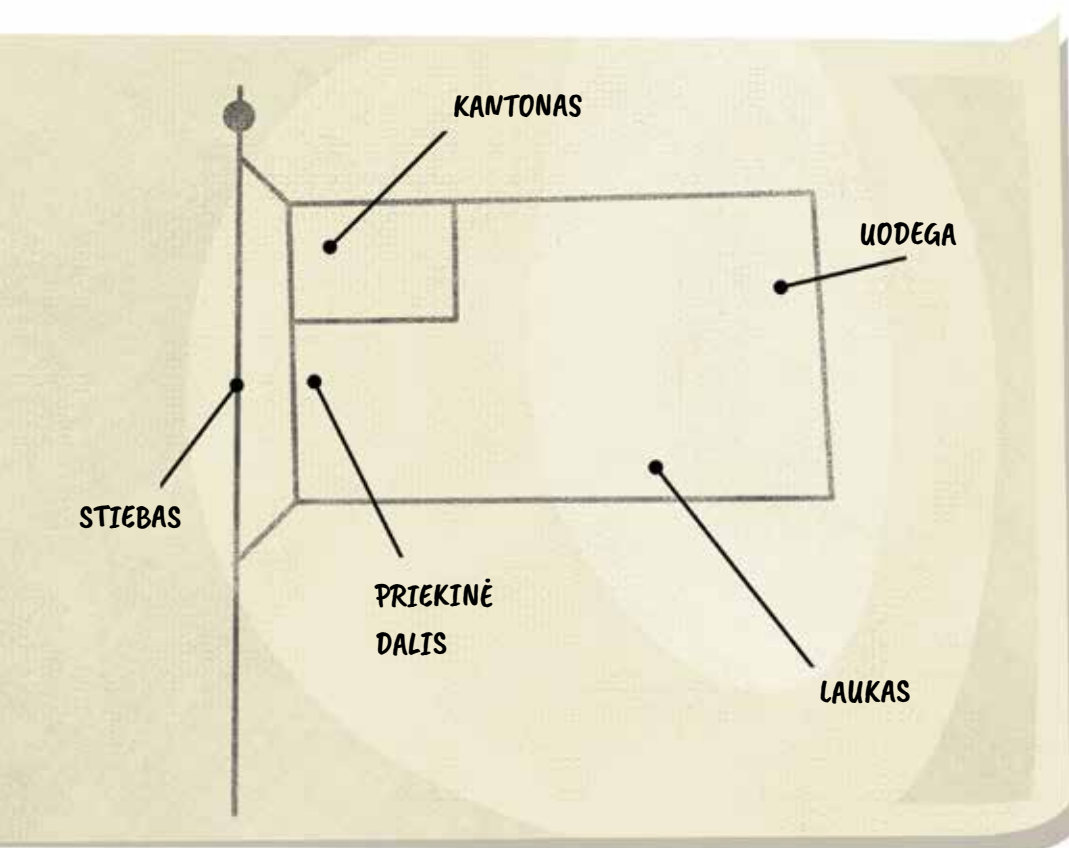
TURINYS

Kaip kuriamos vėliavos?	p. 6
Rekordai	p. 10
Vėliavų šeimos	p. 12
Paslėpti žemėlapiai	p. 16
Visos pasaulio vėliavos	p. 18

Europa	p. 22
Afrika	p. 44
Azija	p. 54
Okeanija	p. 66
Šiaurės ir Centrinė Amerika	p. 74
Pietų Amerika	p. 86

KAIP KURIAMOS VĖLIAVOS?

Kantonas paprastai būna viršutiniame kairiajame kampe, prie **priekinės dalies**, kur prisiuvama arba per paliktą makštį įveriamą virvę, kuria vėliava pritvirtinama prie **stiebo** (arba flagštato). Vėliavos fonas vadinamas **lauku**, o dešinioji pusė, esanti toliausiai nuo stiebo, – **uodega**.

Uodegos dalis labiausiai kenčia nuo vėjo ir atšiaurių oro sąlygų, tad ji kur kas pažeidžiamesnė nei priekinė vėliavos dalis, kuri išsilaiko kur kas geriau. Dėl to kantonas ir yra kairėje pusėje – nebūtų prasmės išdėlioti svarbiausius elementus toje pusėje, kuri lengviausiai nušiūra. Žinoma, reikia stengtis, kad vėliava niekad per daug nesuirytų, o jai sunykus – turėti po ranką pakaitalą. Tačiau kartais tai būna neįmanoma – pagalvokite apie ilgon kelionėn išplaukusius laivus.

Štai dėl ko kuriant vėliavą, reikia turėti omenyje stichijas: ji visą laiką plazdės lauke, nesvarbu, lis ar švies saulė, pūs vėjas ar užgrius kitos bjaurios oro sąlygos.

Dažnai esminiai elementai atsiduria ir vėliavos centre, tačiau esama ir daugybės keistų išimčių – viena iš jų yra Zambijos vėliava. Kertiniai vėliavos elementai, erelis ir trijų spalvų juostos, išdėstytos dešinėje pusėje. Panašu, kad Zambija mėgsta išsiskirti, bent jau kas liečia vėliavas.

Kantonas, nepalankios oro sąlygos ir paprastumas

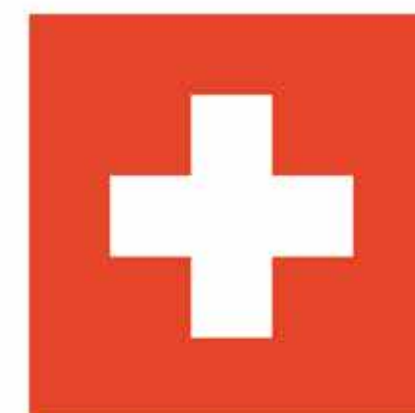
Atsakymas, atrodo, lyg ir akivaizdus. Juk vėliava tėra paprastas medžiagos stačiakampis, ar ne?

Visų pirma ne visos vėliavos dalys vienodos, o kai kurios iš jų svarbesnės už likusias.

Svarbiausia vėliavos dalis yra **kantonas** – jis užima garbingiausią vietą. Jame bus pavaizduoti svarbiausi vėliavos elementai.

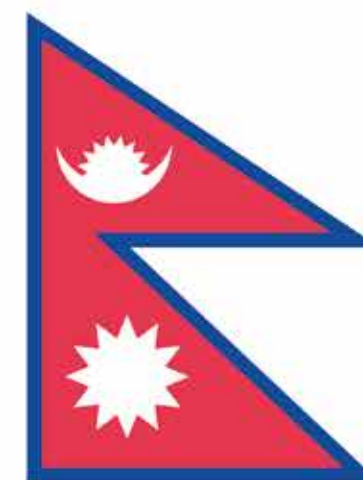
ZAMBIJA

ŠVEICARIJA

OHIAJAS

NEPALAS

Svarbu paprastumas

Vėliava, kurią lengva nupiešti, lengva ir įsiminti. Tiesą sakant, svarbu, kad vėliava būtų tokia paprasta, jog ją galėtų nupiešti kiekvienas vaikas. Be to, paprastą vėliavą lengviau atpažinti iš tolo, ant praplaukiančio laivo, kad būtų išvengta kokių nors nereikalingų nesusipratimų.

Čia – Jamaikos vėliava. Ji labai paprasta ir lengvai atpažįstama bei paliekanti ilgalaikį įspūdį. Ją išvysite ant beveik kiekvieno iš Jamaikos atkeliavusio daikto.

Vėliavų būna įvairiausių formų. Kai kurios yra kvadratinės, kai kurios – iškarpyta uodega, kitos – trikampės, bet didžioji dauguma vėliavų yra stačiakampio formos.

Jų proporcijos taip pat skiriasi. Ilgoji kraštinė gali būti net dvigubai ilgesnė už trumpąją, o kartais jų ilgiai išvis nebūna proporcingi.

Togo vėliava atitinka aukso pjūvio proporciją, kuri ne vieną šimtmetį buvo laikoma idealiu stačiakampio kraštinių santykiu. Žinoma, dėl to ją šiek tiek sudėtingiau gaminti, nes trumpasis kraštas turi būti 1 metro ilgio, o tuo atveju ilgasis turėtų būti 1,61803398875 metro arba panašiai, nes skaičiai po kablelio eina be galo, bet Togo gyventojai nusprendė, kad pakaks ir šitokio suapvalinimo.

Gera, jau esu pasiruošęs nusipaišyti savo vėliavą. Mano kiemas yra didžiulė (na, gal ir ne visai) nauja valstybė, o aš esu jos prezidentas, o gal net karalius. Todėl man reikalinga vėliava, kuri būtų atpažįstama ir, pageidautina, graži.

Šiaurės Amerikos veksilologijos asociacija NAVA (North American Vexillological Association) išleido naudingą knygą, pavadinimu „Gera vėliava, bloga vėliava“ (Good Flag, Bad Flag), kurioje sužinosite penkias paprastas (ir šeštą – nerašytą) taisykles ir gaires, skirtas tokiems žmonėms kaip mes – norintiems susikurti naują vėliavą.

JAMAICA

Naudok reikšmingus simbolius

Kiekviena vėliava turi savo reikšmę ir simbolius. Ji skleidžia pranešimą arba nusako atstovaujamą šalį, tad jos ženklai turi būti prasmingi, o ne šiaip kokie nors mums patinkantys arba kitų naudojami elementai.

Čia – Kanados vėliava. Jos išdėstymas ir dizainas labai aiškūs ir paprasti. Centre esantis klevo lapas – tikras Kanados simbolis: kanadiečiai labai mėgsta klevų sirupą, kuriuo apipila blynus. Jie netgi turi jam atskirą šventę.

KANADA

Nepersistenk su spalvomis

Gali pasirodyti, kad panaudoti kuo daugiau spalvų yra puiki mintis, tačiau dėl jų pertekliaus vėliava pasidaro per daug sudėtinga ir sunkiai atpažįstama. Be to, kuo daugiau vėliavoje spalvų, tuo sunkiau ją pagaminti – tokių atvejų jau buvo pasitaikę praeityje.

Tačiau svarbiausia įsiminti štai ką: nesunku susirasti dvi tris spalvas, kurios gerai kontrastuotų ir nesusiliėtų viena su kita.

ESTIJA

Nedidelės šalies Estijos vėliavoje panaudotos tik trys spalvos, kurios gerai kontrastuoja tarpusavyje, primindamos sniegą, tamsų pušyną ir dangų.

Jokių užrašų

Iš tolo užrašą įskaityti sunku, tad vėliavai jis nebus labai naudingas. Šiuo metu nė vienos nepriklausomos valstybės vėliavoje nėra užrašų, neskaitant smulkių užrašų ant vėliavose pavaizduotų herbų. Laimei, svarbiausių vėliavų kūrėjai puikiai žino šią taisyklę.

Bet panašu, kad kai kurie Amerikos miestai ir valstijos negali apsieiti be užrašų savo vėliavose.

Išsiskirk iš kitų arba parodyk su jais ryšį

Jei nori, kad tave atpažintų, turi išsiskirti iš minios. Turi sugalvoti, kaip atsiriboti nuo kitų šalių. Graikijos vėliava – puikus pavyzdys: būtų sunku surasti panašią. Tačiau kartais labiau pridera pademonstruoti ryšį – nesvarbu, kultūrinį, religinį, politinį ar geografinį – su kitomis šalimis ar regionais.

GRAIKIJA

Tiesą sakant, egzistuoja ištisos vėliavų šeimos. Jas sieja bendri simboliai ir spalvos ir jos jungia susijusias šalis.

Viena žinomiausių – Skandinaviškojo kryžiaus vėliavų šeima: jos vėliavose pasislinkęs krikščioniškas kryžius. Šiuo dizainu pasižymi visos šiaurinės valstybės, o plazdėdamos drauge šių šalių vėliavos sukelia ištis galingą įspūdį.

Taisyklių laužymas

Anksčiau ar vėliau sulaužomos visos taisyklės. Ir, tiesą sakant, yra daugybė vėliavų, laužančių vieną ar daugiau iš čia pateiktų taisyklių: jas sudaro penkios spalvos, jų neįprasta forma arba pavaizduotas sunkiai nupaišomas simbolis – tačiau, nepaisant to, jos vis tiek labai gražios ir mylimos savo šalies piliečių.

Puikus pavyzdys būtų Pietų Afrikos vėliava, nestokojanti spalvų, formų ir išsiskirianti neįprastu dizainu. Tačiau kiekviena spalva turi labai konkrečią reikšmę!

Ant vėliavos geriau nieko nerašyti, bet jei jau tenka sulaužyti šią taisyklę, geriausia tą padaryti labai atsargiai ir subtiliai.

Taip atsitikę su Kolorado vėliava. Jos inicialas paverstas švytinčia saule, tarsi pakilusiu virš Kolorado dykumos.

Taigi, taisyklės tokios: mūsų vėliava turėtų būti paprasta, vos kelių, kontrastuojančių spalvų, su prasmingais simboliais, neturėti jokių užrašų, priedo, ji gali būti unikali, o gali ir priklausyti kuriai nors vėliavų šeimai. Geriausias būdas pradėti kurti savo vėliavą būtų nusipaišyti ją ant A7 dydžio lapuko (74 x 105 mm). Tokiu būdu iškart žinosi, kaip vėliava atrodys iš toli, ir išvengsi esminių klaidų.

PIETŲ AFRIKA

KOLORADAS

REKORDAI

Kiekviena vėliava turi savo istoriją ir reikšmę. O kai kurios – dar ir rekordą.

Seniausia

Pradėkime nuo pirmiausios pasaulyje sugalvotos vėliavos. Romos imperijoje buvo naudojama kažkas panašaus į vėliavas, skirtas legionams atpažinti, tačiau, susidūrę su sarmatais, romėnai perėmė iš jų drakonarijų. Kitos imperijos, tokios kaip Sasanidų, taip pat naudojo tam tikras emblemas, padedančias atskirti jų kariuomenės dalis – tačiau visi šie pavyzdžiai nublinksta prieš Šahdado vėliavą.

Ši vėliava išties ypatinga – pasak archeologų, jai apie 5000 metų! Kaip tokia vėliava išgyveno iki mūsų dienų? Ogi paprasčiausiai – ji padaryta iš bronzos!

Norėdami suprasti, kuri vėliava pasaulyje seniausia, turime atsižvelgti tiek į istoriją, tiek į senovės įsitikinimus bylojančius siužetus, tokius kaip legendos ir pasakojimai. Anot vienos legendos, Austrijos vėliavos ištakų reikėtų ieškoti 1191 metais, kai vyko Akros mūšis. Po jo Austrijos kunigaikštis Leopoldas pastebėjo, kad jo tunika permirkusi krauju, bet nusiėmęs kardo diržą, pamatė išlikusią vienintelę nesuteptą baltą juostą. Tokia tad Austrijos vėliavos kilmė – gal kiek ir šiurpoka istorija, tačiau senovės kunigaikščiai ir vadovai tikrai nepasižymėjo subtilumu.

Pasak kitos legendos, Škotijos vėliava dar senesnė, o jos ištakos dar mažiau aiškos, siekiančios net 830 m. po Kr. Piktų ir anglų kovos išvakarėse Angusas II, piktų karalius, susapnavo šv. Andriejų, kuris patikino, jog karalius mūsų laimės. Kitą dieną Angusas išvydo šv. Andriejaus kryžių debesyse ir – kas žino, per atsitiktinumą ar ne – mūsų laimėjo. Viena aišku: vaizdinys, greičiausiai pastebėtas debesų pavidalu mėlyname dangaus fone, šiuo metu puikuoja Škotijos vėliavoje.

Galiausiai paminėsime vėliavą, kurią ilgiausiai naudojo nepriklausoma valstybė – tai Danija, jos vėliava dar vadinama „Danneborg“. Visos jos kilmę gaubiančios legendos teigia viena: kad vėliava nukrito iš dangaus – tiesiogine šio žodžio prasme.

ŠAHDADO
VĖLIAVA

AUSTRIJA

ŠKOTIJA

Jauniausia

Seniausią vėliavą surasti buvo išties sudėtinga, tačiau jauniausią – kur kas lengviau.

Tai – Pietų Sudano, nepriklausomybę paskelbusio 2011 m., vėliava. Nors valstybė dar visai jauna, vėliava atsirado kur kas anksčiau, devintajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje, kai ją naudojo už nepriklausomybę kovojančios frakcijos.

Atrodo, kad vėliavai būdingos panafricaninės spalvos – raudona, juoda ir žalia – tačiau prie jų pridėta ir mėlyna, kuri simbolizuoja per šalį tekančią Nilo upę.

Trumpiausiai gyvavusi

Vėliavos, kaip ir valstybės, kartais išnyksta. Kai kurios tautos ar vyriausybės gyvuoja labai trumpą laiką – kai kurios kelias dienas, kitos – vos kelias valandas.

Žinoma, dauguma šalių pasinaudoja jau esančiomis vėliavomis, kaip kad Persijos įlankos karalystės, pasidžiaugusios nepriklausomybe tik vieną dieną, prieš susijungiant į Jungtinius Arabų Emyratus.

Trumpiausiai gyvavusios vėliavos titulas atitenka Benino Respublikos vėliavai: ši valstybė egzistavo nuo 1967 m. rugsėjo 19 d. ryto iki kitos dienos popietės, kai ją visiems laikams užgrobė Nigerijos pajėgos.

Tolimiausia

Priešingai nei įsivaizduojate, toliausiai nuo Žemės yra visai ne garsioji vėliava Mėnulyje, kurią ten paliko „Appolo 11“ misijos amerikiečių astronautai. Tolimiausiai nuo mūsų planetos šiuo metu esanti vėliava keliauja kosminiu tyrimų erdvėlaiviu „Voyager 1“.

O tai reiškia, kad maždaug už 19 mlrd. kilometrų nuo Žemės yra Amerikos vėliavytė! Kad būtų aiškiau, įsivaizduokime, jog Saulė yra vynuogės dydžio – tokiu atveju, „Voyager 1“ su vėliava bus nutolę nuo jos per 300 metrų.

PIETŲ SUDANAS

BENINO
RESPUBLIKA

DANIJA

VĖLIAVŲ ŠEIMOS

Spalvos, simboliai ir dizainas

Kaip jau žinome iš vėliavų kūrimo taisyklių, valstybei svarbu išreikšti savo ryšius su kitomis šalimis.

Yra daugybė vėliavų grupių, kurias sieja panašus dizainas, spalvos ir simboliai. Iš jų šį tą sužinome apie šalies kultūrą ir tautos istoriją, net jei prieš tai nebuvo apie tą šalį girdėję. Papasakosime apie kiekvieną vėliavų šeimą, pateikdami pavyzdžių.

Panarabinės spalvos

Sukilimo spalvos

Panarabines spalvas dažnai aptiksime arabiškų šalių vėliavose. Šios spalvos buvo pirmą kartą suvienodintos per arabų sukilimą prieš Osmanų imperiją. Kiekviena spalva simbolizuoja arabų kultūros dinastiją arba erą. Juodą naudojo Mahometas, baltą – Omejadų kalifatas, žalią – Fatimidų, o raudoną – Hašemitai ir Huseinai.

Tačiau arabų maišto vėliavą sukūrė anglas seras Markas Sykesas, norėdamas sukurti simbolį, kuris apjungtų kariaujančius arabus. Tačiau greičiausiai taip pasielgė vedamas savų interesų, nes buvo pasirašęs slaptą susitarimą su prancūzu Picot, kuriame apsibrėžė įtakos zonas po arabų išsivadavimo iš Osmanų imperijos.

Neskaitant žalios, šios spalvos taip pat matomos ir Egipto versijoje, kurią irgi įkvėpė 1916 m. sukilimas.

JORDANIJA

IRAKAS

JUNGTINIAI ARABŲ EMYRATAI

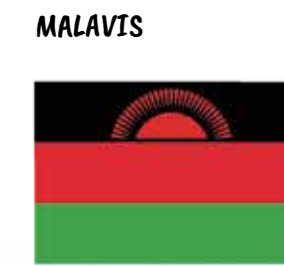
SIRIJA

EGIPTAS

GHANA

MALAVIS

KONGO RESPUBLIKA

TOGAS

BISAU GVINĖJA

Panafrikinės spalvos

Nepriklausomybės spalvos

Terminas „panafrikinis“ sudarytas iš dviejų žodžių: „pan“ reiškia „viskas“, o „afrikinis“ kaip ir aiškus. Šis žodis reiškia dalyką, kuris sieja visas – ar bent jau daugumą – kurio nors žemyno valstybių. Nepamirškime žodelio „pan“, nes dar ne kartą jį sutiksime šiame knygos skyriuje.

Egzistuoja du spalvų deriniai, kurie laikomi panafrikiniais: geltona, raudona ir žalia, kurį įkvėpė tradicinė Etiopijos vėliava, ir juoda, raudona ir žalia, kurią išrinko UNIA – juodaodžių organizacija, Marcuso Garvey'aus įsteigta Jamaikoje. Jo tikslas, be kita ko, buvo sugrąžinti į Liberiją Amerikoje esančių vergų palikuonis.

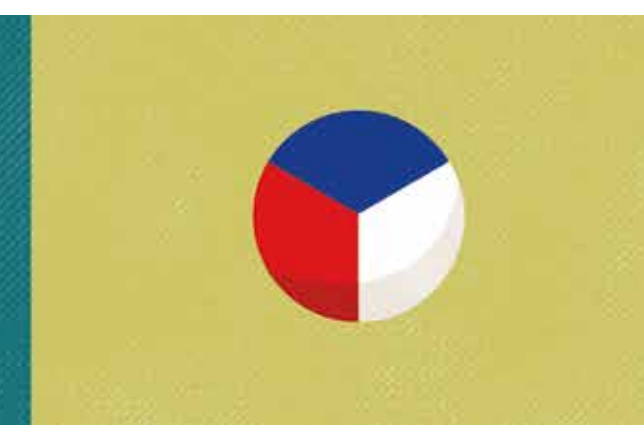
Iki šių laikų daugybė šalių prisitaiko šias spalvų kombinacijas. Etiopijos spalvos buvo pasirinktos dėl to, kad, nepaisant trumpos Italijos okupacijos, ši šalis vienintelė išvengė Europos kolonizavimo, sukeldama susižavėjimą ir tapdama pavyzdžiu daugybei Afrikos tautų.

Čia pateikiame kelias Afrikos valstybių vėliavas, kuriose matome šių dviejų derinių spalvas. Gana ir Bisau Gvinėja panaudojo visas keturias spalvas, sumaniai pridėdamos juodą žvaigždę – broliškumo simbolį. Kita vertus, Togas prisitaikė žvaigždžių ir juostelių tipo vėliavą, nudažydamas ją Etiopijos spalvomis.

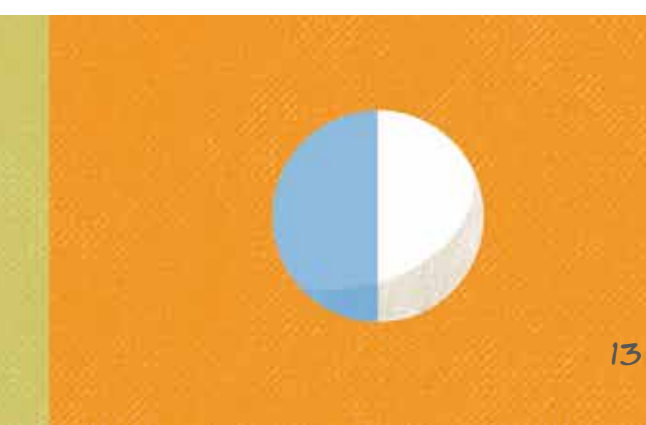
KOLUMBINĖS SPALVOS

PANSLAVINĖS SPALVOS

CENTRO AMERIKINĖS SPALVOS

MALDYVAI

ALŽYRAS

MAURITANIJA

Žvaigždė ir pusmėnulis

Nuo Mesopotamijos iki šių dienų

Žvaigždės ir pusmėnulio derinys – plačiai naudojamas islamo šalių simbolis. Juos pamatysime daugelyje vėliavų nuo Vakarų Afrikos iki rytinio Indijos vandenyno krašto Malaizijoje.

Pirmą kartą šis dizainas panaudotas Osmanų imperijoje, aštuonioliktajame amžiuje, ir paplito jo sparčiausios ekspansijos metu.

Osmanai pasiskolino žvaigždę ir pusmėnulį iš bizantiečių, tačiau šio simbolio ištakos gerokai senesnės, galimai siekiančios net šumerų civilizaciją Mesopotamijoje. Šis simbolis buvo labai populiarus. Egiptiečiai juo žymėdavo žodį „mėnuo“, be to, jis aptinkamas ant babiloniečių sienos akmenų.

Iš pradžių žvaigždė buvo laikoma Veneros planeta, dar vadinama Aušrine arba Vakarine žvaigžde, tačiau vėliau ji imta sieti su Saule.

Šiandien ant daugumos vėliavų esančio pusmėnulio smailės žiūri į dešinę, visai kaip ir Osmanų (ir Turkijos) versijoje, tačiau esama ir išimčių, tokių kaip Mauritanija. Kartais mėnulis vaizduojamas vienas, be žvaigždės, pavyzdžiui, Maldyvų vėliavoje.

Skandinavijos kryžius

Nukritęs iš dangaus

Išvydę Skandinavijos arba šiaurietišką kryžių, iškart pagalvojate apie Šiaurės Europą. Pirmoji šį dizainą panaudojo Danija, ir egzistuoja įrodymų, kad šis asimetriškas Skandinavijos kryžius naudojamas nuo XVIII a., bet greičiausiai pats kryžius yra dar senesnis. Žinoma legenda byloja, kad jis nukrito iš dangaus labai seniai – dar 1219 m. Deja, niekad nesužinosime jį sukūrusio žmogaus vardo, bet galime nė neabejoti, kad šiaurietiškas kryžius yra krikščioniškas simbolis!

Dėl užkariavimų ir sąjungų šiaurinėse valstybėse, tokiose kaip Švedija ir Norvegija, Danija tapo labai įtakinga Šiaurės Europoje, o jos vėliava įkvėpė viso regiono vėliavų dizainą. Šiaurietišką kryžių išvysime ant penkių nepriklausomų valstybių vėliavų, bet jis paplitęs dar plačiau. Jį naudoja kai kurios Nyderlandų ir Rusijos provincijos. Paskutinį kartą jis pasirodė Pietų Juisto salos, priklausančios Škotijai, vėliavoje.

ŠVEDIJA

PIETŲ JUISTAS

NORVEGIJA

SUOMIJA

ISLANDIJA

Pietų Kryžius

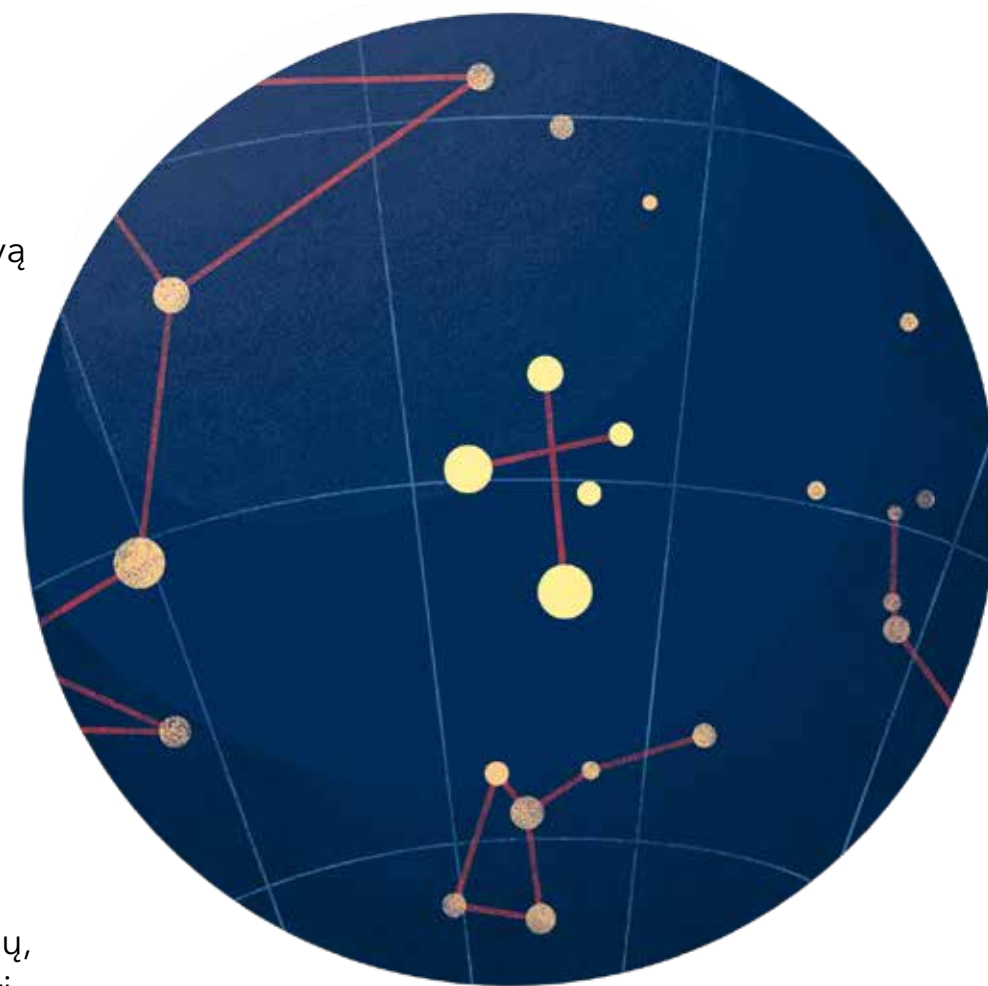
Beveik kompasas

Jeį, keliaudami aplink pasaulį, išvysite vėliavą su šiuo simboliu, galėsite nė neabejoti, kad atsidūrėte Pietiniame pusrutulyje. Ši informacija atrodo kiek nekonkreči, bet nuo kažko pradėti juk reikia.

Kaip Šiaurinė žvaigždė padeda susigaudyti Šiaurės pusrutulyje, taip Pietų Kryžius padeda nustatyti pietų kryptį Pietų pusrutulyje.

Tai vienas ryškiausių žvaigždynų danguje, matomas ištisus metus.

Kadangi Pietų pusrutulis žymiai mažiau apgyvendintas nei Šiaurės, jame esančios šalys dažnai į savo vėliavą įterpia Pietų Kryžių, norėdamos pabrėžti savo geografinę padėtį.

AUSTRALIJA

UGNIES ŽEMĖS
PROVINCIA,
ARGENTINA

SAMOA

KALĖDŲ SALA

PAPUA
NAUJOJI
GVINĖJA

Pietų Kryžius pirmą kartą panaudotas Eureka saloje Australijoje metu, kai prieš Jungtinės Karalystės tvarką sukilo Balarato auksakasiai. Ji gerokai skyrėsi nuo naudojamo šiandien.

Paprastai Pietų Kryžiaus žvaigždės vaizduojamos mėlyname arba juodame fone, reiškiančiame dangų, ir tokių žvaigždžių aptiksime ant daugybės nacionalinių vėliavų. Samoa salyno vėliavoje šiam kryžiui skirta pati garbingiausia, kantonų, vieta, taip pat juo drauge su nacionaliniu paukščiu pasipuošusios Papua Naujosios Gvinėjos, Kalėdų salos ir Ugnies žemės vėliavos. Australijos ir Naujosios Zelandijos vėliavos – taip pat puikūs pavyzdžiai.

EUREKOS
VĖLIAVA